

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 12. kesäkuuta 2017
(OR. en)

9302/17

ECOFIN 405
UEM 154
SOC 385
EMPL 299
COMPET 402
ENV 501
EDUC 229
RECH 185
ENER 224
JAI 484

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Kom:n asiak. nro:	ST 9246/17 ECOFIN 376 UEM 125 SOC 354 EMPL 269 COMPET 371 ENV 471 EDUC 199 RECH 155 ENER 195 JAI 446 - COM(2017) 513 final
Asia:	Suositus NEUVOSTON SUOSITUKSEKSI Latvian vuoden 2017 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Latvian vuoden 2017 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakohdassa mainittu, komission ehdotukseen
COM(2017) 513 final perustuva, neuvoston eri komiteoiden tarkistama ja hyväksymä ehdotus
neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu ...päivänä ...kuuta ...,

Latvian vuoden 2017 kansallisesta uudistusohjelmasta

**sekä samassa yhteydessä annettu Latvian vuoden 2017 vakausohjelmaa
koskeva neuvoston lausunto**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Komissio hyväksyi 16 päivänä marraskuuta 2016 vuotuisen kasvuselvityksen, mikä aloitti vuoden 2017 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto vahvisti vuotuisen kasvuselvityksen ensisijaiset tavoitteet 9 ja 10 päivänä maaliskuuta 2017. Komissio hyväksyi 16 päivänä marraskuuta 2016 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011² perusteella varoituskansallismekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Latvia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi myös suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta. Eurooppa-neuvosto vahvisti suosituksen 9 ja 10 päivänä maaliskuuta 2017. Neuvosto hyväksyi 21 päivänä maaliskuuta 2017 suosituksen euroalueen talouspolitiikasta, jäljempänä 'euroalueen suositus'³.
- (2) Koska Latvia kuuluu jäsenvaltioihin, joiden rahayksikkö on euro, ja koska taloudet ovat talous- ja rahaliitossa vahvasti yhteydessä toisiinsa, Latvian olisi varmistettava, että jäljempänä esitettävistä suosituksista 1 ja 2 ilmenevä euroalueen suositus pannaan täytäntöön täysimääräisesti ja oikea-aikaisesti.
- (3) Latviaa koskeva vuoden 2017 maaraaportti julkaistiin 22 päivänä helmikuuta 2017. Siinä arvioitiin Latvian edistymistä neuvoston 12 päivänä heinäkuuta 2016 hyväksymien maakohtaisten suositusten noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja sen kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteiden saavuttamisessa.
- (4) Latvia toimitti vuoden 2017 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2017 vakaushjelmansa 20 päivänä huhtikuuta 2017. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25).

³ EUVL C 92, 24.3.2017, s. 1.

- (5) Kauden 2014–2020 Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) ohjelmasuunnittelussa on otettu huomioon asiaankuuluvat maakohtaiset suositukset. Kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013⁴ 23 artiklassa säädetään, komissio voi pyytää jäsenvaltiota tarkastelemaan uudelleen kumppanuussopimustaan ja asiaankuuluvia ohjelmiaan ja esittämään niihin muutoksia, kun tämä on tarpeen asiaankuuluvien neuvoston suositusten täytäntöönpanon tukemiseksi. Komissio on antanut tarkempaa tietoa kyseisen säännöksen hyödyntämisestä ohjeissa sellaisten toimenpiteiden soveltamiselle, joilla ERI-rahastojen vaikuttavuus kytketään talouden tehokkaaseen ohjaukseen ja hallintaan.
- (6) Latviaan sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota. Hallitus suunnittelee vuoden 2017 vakausohjelmassaan julkisen talouden rahoitusaseman heikentämistä vuoden 2016 tasapainoisesta tilanteesta 0,8 prosentin alijäämään suhteessa BKT:hen vuonna 2017 ja 1,6 prosentin alijäämään suhteessa BKT:hen vuonna 2018 merkittävän verouudistuksen johdosta. Tämän jälkeen alijäämän on määrä kohentua 0,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Vuoden 2017 vakausohjelmassa arvioidaan, että rakenteellinen rahoitusasema heikkenee 0,2 prosentista suhteessa BKT:hen -1,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2016–2018 ja on -0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Tämä kehitys on julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen (1 prosentin rakenteellinen alijäämä suhteessa BKT:hen) ja niiden sallittujen poikkeamien mukainen, jotka perustuvat eläkeuudistukseen ja terveydenhuoltosektorin osalta rakenneuudistuslausekkeeseen. Uudelleenlasketun⁵ rakenteellisen rahoitusaseman ennustetaan kasvavan vuoden 2017 -1,9 prosentista suhteessa BKT:hen -2,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2018 ja supistuvan -0,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Vuoden 2017 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velan suhteessa BKT:hen ennakoidaan pysyttelevän noin 40 prosentissa suhteessa BKT:hen vuonna 2017. Ohjelmaan sisältyvät ennusteet BKT:n kasvusta ovat suurelta osin komission vuodeksi 2017 esittämän ennusteen mukaisia, mutta ne näyttävät huomattavan suotuisilta vuoden 2018 osalta.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁵ Suhdannetasoitettu rahoitusasema ilman kertaluonteisia ja väliaikaisia toimenpiteitä, komission yksiköiden uudelleen laskemana yhteisesti sovittuja menetelmiä käyttäen.

- (7) Neuvosto suositti 12 päivänä heinäkuuta 2016, että Latvia varmistaa, että poikkeaminen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteesta vuonna 2017 rajoittuu poikkeamiin, jotka liittyvät eläkejärjestelmän uudistukseen ja terveydenhuoltosektorin huomattavaan rakenneuudistukseen. Nämä poikkeamat huomioon ottaen rakenteellisen rahoitusaseman annettaisiin heikentyä enintään 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2017. Komission kevään 2017 talousennusteen mukaan Latvian ennakoidaan noudattavan tätä vaatimusta vuonna 2017. Latvian olisi saavutettava julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteensa vuonna 2018, kun otetaan huomioon poikkeamat, jotka liittyvät vuoden 2016 osalta eläkejärjestelmän systeemisen uudistuksen täytäntöönpanoon ja vuoden 2017 osalta rakenneuudistukseen, sillä tilapäiset poikkeamat ovat voimassa kolmen vuoden ajan. Komission kevään 2017 talousennusteen mukaan tämä vastaa vuonna 2018 nettomääräisten julkisten perusmenojen 6,0 prosentin nimellistä enimmäiskasvuvauhtia⁶, jonka perusteella rakenteellisen rahoitusaseman heikkeneminen on 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Jos politiikka säilyy muuttumattomana, vaarana on, että Latvia poikkeaa vaatimuksesta merkittävästi. Kaiken kaikkiaan neuvosto katsoo, että vuonna 2018 on toteutettava lisätoimenpiteitä, jotta vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia voidaan noudattaa.

⁶ Nettomääräisillä julkisilla menoilla tarkoitetaan julkisia kokonaismenoja ilman korkomenoja, ilman unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka korvataan täysin unionin varoista saatavilla tuloilla, ja ilman ei-päätösperäisiä muutoksia työttömyysetuusmenoissa. Kansallisesti rahoitettu kiinteän pääoman bruttomuodostus jaetaan neljälle vuodelle. Päätösperäiset tulopuolen toimenpiteet ja lakisääteiset tulojen lisäykset otetaan huomioon. Meno- ja tulopuolen kertaluonteiset toimenpiteet kuittaavat toisensa.

- (8) Tuloerot ovat Latviassa suuria. Vuonna 2015 tuloerosuhde oli 6,5, kun rikkaimpia 20:tä prosenttia kotitalouksista verrattiin köyhimpiin 20 prosenttiin kotitalouksista. Luku on unionin suurimpia, vaikkakin se supistui hieman vuonna 2016. Tuloerojen välinen erotus ennen veroja ja sosiaalisia tulonsiirtoja ja niiden jälkeen on yksi unionin pienimpiä. Latvian verojärjestelmä on vähemmän progressiivinen kuin muissa jäsenvaltioissa, mikä osaltaan vaikuttaa suuriin tuloeroihin ja työssäkäyvien köyhyYTEEN. Pienipalkkaisten työntekijöiden verokiila on edelleen unionin suurimpia, eikä kasvun kannalta vähemmän haitallisten verojen tulopotentiaalia hyödynnetä tarpeeksi. Verotulojen vähäisyys suhteessa BKT:hen rajoittaa julkisten palvelujen kestäväan tarjoamiseen käytettävissä olevia resursseja. Vaikka veronkierron torjumisessa on jonkin verran edistytty, verosäännösten noudattaminen on edelleen huomattava haaste. Vuoden 2017 vakausohjelmassa ilmoitettiin suunnitellusta verouudistuksesta. Keskeisiä toimenpiteitä ovat ansiotuloverotuksen alentaminen 23 prosentista 20 prosenttiin, kun vuositulot ovat enintään 45 000 euroa, tulojen perusteella eriytetyn perusvähennyksen korotus, uudelleensijoitettuihin voittoihin sovellettavan 0 prosentin yhtiöveron käyttöönotto ja pääomaverokantojen yhdenmukaistaminen 20 prosenttiin. Uudistuksella vastataan maakohtaisiin suosituksiin siltä osin, että matalapalkkaisten verokiilaa kavennetaan. Verouudistus on kuitenkin rajallinen siltä osin kuin on kyse verotuksen painopisteen siirtämisestä lähteisiin, jotka ovat vähemmän haitallisia kasvun kannalta, ja verotulojen BKT-osuuden lisäämistä koskevan tavoitteen saavuttamisesta.
- (9) Sosiaalisten perusturvaverkkojen heikkoudet vaikuttavat osaltaan korkeaan köyhyysasteeseen ja eriarvoisuuteen, myös vammaisten ja vanhusten keskuudessa. Vammaisten köyhyysaste on Euroopan korkeimpia. Koska sekä sosiaalietuudet – joiden osalta tilanne ei ole parantunut vuoden 2009 jälkeen – että eläkkeet ovat riittämättömiä, ne eivät tarjoa tosiasiallista suojaa köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä vastaan. Vähimmäistoimeentuloa koskevasta uudistuksesta ilmoitettiin vuonna 2014, mutta sitä ei ole pantu täytäntöön. Tällä on kielteisiä vaikutuksia köyhimpiin kotitalouksiin. Vähimmäistoimeentulotukea koskevia keskipitkän aikavälin suunnitelmia on kuitenkin valmisteilla.

- (10) Työvoiman supistumisen vuoksi työllisyyden kasvu on ollut vähäistä ja työttömyys vähentynyt vain hitaasti. Työllistymisnäkymät ovat paremmat taloudellisen toiminnan keskuksissa ja korkean osaamistason työntekijöillä, kun taas työttömyys on yleisempää matalan osaamistason työntekijöiden ja maaseudulla asuvien keskuudessa. Työvoiman osaamisen kehittäminen auttaa osaltaan ratkaisemaan näitä ongelmia. Vaikka ammattikoulutuksen vetovoima on lisääntynyt, opetussuunnitelmien uudistus, jossa koulutusta mukautetaan nykyajan osaamisvaatimuksiin, on edistynyt vain vähän. Työpaikalla tapahtuvaa oppimista koskeva sääntelykehys on otettu käyttöön, ja työmarkkinaosapuolten ja yritysten aktiivinen osallistuminen sen täytäntöönpanoon on perusteltua. Lisäksi työttömien osallistuminen aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteisiin on vähäisempää kuin useimmissa muissa jäsenvaltioissa, mutta tilanteen parantamiseksi on toteutettu toimenpiteitä, ja niitä on syytä jatkaa. Osallistuminen elinikäiseen oppimiseen on edelleen vähäistä.
- (11) Vaikka Latvian viranomaiset ovat onnistuneesti käynnistäneet terveydenhuoltojärjestelmän uudistuksia, palvelujen käyttäjiltä perittävät suuret maksut, pitkät odotusajat, julkisen rahoituksen vähäisyys ja palvelujen tehoton kohdentaminen rajoittavat terveystalouden saatavuutta. Julkisten menojen perustuminen kiintiöihin viivästyttää hoitoa, ja potilaiden on joko odotettava pitkään tai maksettava palvelusta itse, minkä vuoksi osa väestöstä ei saa tarvitsemaansa terveydenhuoltoa. Laadunvarmistusjärjestelmän uudistaminen on aloitettu ja sitä olisi jatkettava tulosten parantamiseksi potilas- ja väestötasolla. Terveydenhuoltojärjestelmän tehokkuuden lisäämisessä on edistytty jonkin verran, mutta sairaalasektoria on järjeistettävä edelleen, avohoidon ja perusterveydenhuollon saatavuutta lisättävä ja määrärahojen kohdentaminen olisi kytkettävä tiiviimmin palvelujen laatuun ja kustannuksiin.
- (12) Latvian viranomaisilla on tapana turvautua säännöllisesti julkisiin hankintamenettelyihin terveydenhuoltoalan hankinnoissa, mutta tehokkuushyötyjä voitaisiin lisätä käyttämällä säännöllisesti sähköisiä hankintamenettelyjä ja yhteishankintoja, mikä parantaisi julkisten menojen läpinäkyvyyttä ja tehokkuutta.

- (13) Sääntelyn laadun heikkouksilla ja julkishallinnon vähäisellä tehokkuudella ja tuloksellisuudella on kielteinen vaikutus liiketoimintaympäristöön. Hallitus esitteli vuonna 2016 kevyempään ja ammattimaisempaan julkiseen sektoriin tähtäävän kunnianhimoisen uudistusohjelman, jonka tavoitteena on parantaa julkisen sektorin tehokkuutta vähentämällä henkilöstöä ja keskittämällä tukitoimintoja, lujittamalla tuloksiin perustuvaa maksatusta ja lisäämällä läpinäkyvyyttä. Suunnitelma rajoittuu keskushallintoon, mutta merkittäviä tehokkuushyötyjä voidaan saavuttaa myös kuntatasolla.
- (14) Korruptio on edelleen haittatekijä Latvian liiketoimintaympäristössä, ja järjestelmä, jonka tarkoituksena on torjua eturistiriitoja, on yhä jäykkä ja kaavamainen, eikä tarkastuksia tehdä riittävästi. Vaikka maksukyvyttömyysjärjestelmän uudistus on jo suureksi osaksi toteutettu, sen tosiasiallista täytäntöönpanoa on seurattava tarkasti, jotta voidaan puuttua uudelleenjärjestelytapauksen vähäisyyteen ja heikkoon varojen palautusosuuteen.
- (15) Korkea-asteen koulutusta ja julkista tutkimusta on uudistettu kolmen viime vuoden aikana laajasti tutkimuslaitosten kehittämiseksi ja niiden tuotoksen laadun ja merkityksellisyyden parantamiseksi. Latvian julkisen tutkimusrahoituksen hallinnointi ja organisaatorakenne ovat kuitenkin edelleen tehottomia, ja useat laitokset hoitavat rahoitustoimintoja hajautetusti. Julkisen tutkimuksen tehoton rahoitus on osasy s erittäin heikkoon tieteen tasoon, osaavan henkilöstön puutteeseen sekä julkisella että yksityisellä sektorilla ja julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön vähäisyyteen. Latvialaisten yritysten T&K-intensiteetti on edelleen unionin alhaisimpia.
- (16) Komissio on vuoden 2017 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Latvian talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2017 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2017 vakausohjelman ja vuoden 2017 kansallisen uudistusohjelman sekä jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Latvialle viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon ohjelmien ja jatkotoimenpiteiden merkityksen Latvian finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyiden kannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.

(17) Neuvosto on tutkinut vuoden 2017 vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto⁷ ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1,

SUOSITTAA, että Latvia toteuttaa vuosina 2017 ja 2018 toimia, joilla se

1. harjoittaa finanssipolitiikkaansa vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osion vaatimusten mukaisesti, mikä tarkoittaa julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamista vuonna 2018, kun otetaan huomioon poikkeamat, jotka liittyvät eläkejärjestelmän systemisen uudistuksen ja rakenneuudistusten toteuttamiseen, joiden perusteella on myönnetty tilapäinen poikkeama; vähentää matalapalkkaisten työntekijöiden verorasitusta siirtämällä verotuksen painopistettä muihin lähteisiin, jotka ovat vähemmän haitallisia kasvun kannalta, ja parantaa verosäännösten noudattamista;
2. parantaa sosiaalista turvaverkkoa ja työvoiman osaamista nopeuttamalla ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmauudistusta; lisää terveydenhuollon kustannustehokkuutta ja saatavuutta, myös vähentämällä palvelujen käyttäjiltä perittäviä maksuja ja lyhentämällä pitkiä odotusaikoja;
3. lisää julkisen sektorin tehokkuutta ja vastuuvellollisuutta, muun muassa yksinkertaistamalla hallinnollisia menettelyjä ja vahvistamalla eturistiriitojen ehkäisyjärjestelmää, myös maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien osalta.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

⁷ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.